

Sport en spel als middel voor het aanleren van (informele) competenties (2)

Samen met zijn huidige vrouw zette Onno Raadsen in 2000 de sportontwikkelingsorganisatie ARCA op in Fortaleza, Noordoost-Brazilië. In *Lichamelijke Opvoeding 7* is met de uitleg van een competentiecirkel de basis van het conceptuele kader waarmee ze daar werken gecreëerd. In het volgende stuk wordt een mogelijke uitwerking beschreven van het conceptuele kader naar het professioneel handelen. Een uitwerking van het denken naar het doen.

Door: Onno Raadsen

Het werkmodel

De uitleg in het vorige artikel geeft inzicht in een integrale manier van kijken naar persoonlijke ontwikkeling. Nu gaan we bekijken welke componenten kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Sport-, spel- en kunstactiviteiten

Ten eerste de sport-, spel- en kunstactiviteiten. Alleen al door deel te nemen aan deze activiteiten bied je het kind een mogelijkheid om op een natuurlijke manier te leren en ze te laten ervaren dat ze door eigen inzet vooruit kunnen komen. Door te ervaren dat inzet loont, groeit het zelfvertrouwen van kinderen, waardoor ze in hun eigen kracht komen. Deze activiteiten vormen het aangrijpingspunt om een vertrouwensrelatie met kinderen en jongeren op te bouwen en het onderwijsleerproces in gang te zetten.

Willen de elementen van het werkmodel daadwerkelijk bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen, dan zal er gekeken moeten worden naar de mogelijkheid om de activiteiten op een structurele manier aan te bieden.

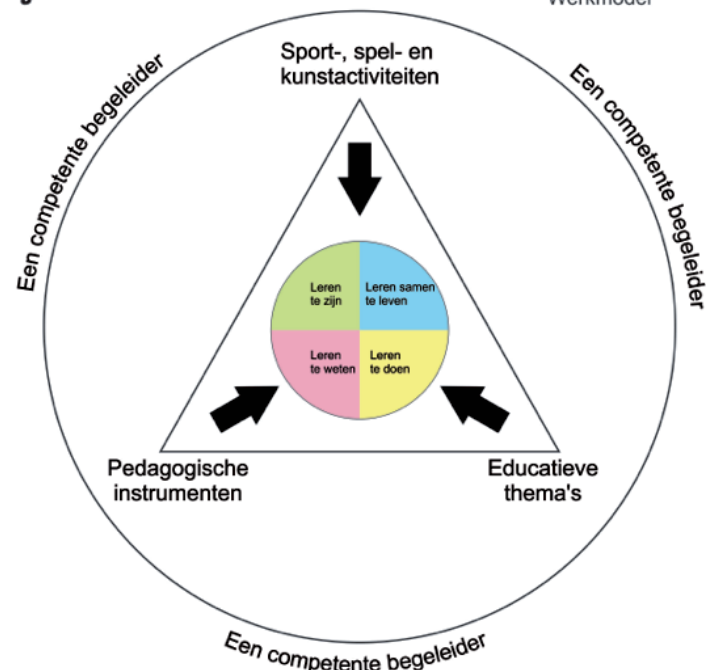
Pedagogische instrumenten

Ten tweede de pedagogische instrumenten. Met pedagogische instrumenten worden van te voren geplande acties of afspraken bedoeld, die het thema of de doelstelling van de les extra ondersteunen en tijdens de activiteit plaatsvinden.

Bij pedagogische instrumenten kan je denken aan het werken met gedragsregels, een kringgesprek voeren, een spel mogen kiezen als je jarig bent geweest, het werken met een beloningssysteem, elke les een hulpje-van-de-dag kiezen, de manier van welkom heten van de kinderen, kinderen mee laten helpen met opruimen, het gebruik maken van een reflectiemoment aan het einde van de les, etc.. Door het bewust gebruiken van pedagogische instrumenten kan gericht gewerkt worden aan het ontwikkelen van bepaalde competenties bij jongeren.

Werkmodel

Educatieve thema's

Ten derde de educatieve thema's. Sport-, spel- en kunstactiviteiten zijn een uitstekend instrument om met educatieve thema's specifieke onderwerpen te behandelen. Het werken met educatieve thema's geeft richting aan het onderwijsleerproces en deze kunnen ook omschreven worden als duidelijk gedefinieerde doelstellingen. De thema's kunnen van verschillende aard zijn, afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden bij de uitwerking van de pedagogische visie. In een jaar waarin bijvoorbeeld de Olympische spelen plaatsvinden >>

Bij ARCA in Brazilië wordt aan het begin van het jaar vastgesteld met welke pedagogische instrumenten dat jaar gewerkt gaat worden. Een aantal instrumenten staat vast, een aantal andere zijn per jaar verschillend.

Onder de vaste pedagogische instrumenten valt bij ARCA bijvoorbeeld het werken met gedragsregels en een sanctiebeleid wanneer de gedragsregels niet nageleefd worden. Een ander vast pedagogisch instrument is een beloningstelsel in de vorm van de ARCA real. Dit is een symbolische munt van plastic die de deelnemende kinderen kunnen verdienen, als zij zich aan een aantal van tevoren bepaalde afspraken houden. Dit zijn afspraken als inzet tijdens de les en op tijd komen. De kinderen krijgen natuurlijk ook de mogelijkheid om hun verdiende 'geld' uit te geven. Ze kunnen er bijvoorbeeld popcorn mee kopen bij een sporttoernooi, of een entreekaartje kopen voor ARCAcine, de ARCA 'bioscoop' waar elke maand een film gedraaid wordt. Kinderen leren op deze manier keuzes maken, en ze leren op een ludieke manier met geld omgaan.

Andere pedagogische instrumenten kunnen per jaar verschillen en hangen af van de ontwikkelingsstaken waar de kinderen aan toe zijn of waar ze moeite mee hebben. De activiteitenbegeleiders worden getraind om deze ontwikkelingsstaken op te sporen.

den kan een maand voor de echte Olympische Spelen beginnen een start gemaakt worden met het thema met dat onderwerp. Kinderen kunnen over de geschiedenis gaan leren (cognitieve competenties), kunnen Olympische sporten gaan beoefenen (productieve competenties), kunnen de Olympische ringen gaan tekenen (persoonlijke competenties), enzovoort.

Als het thema 'samenwerken' is, kan men nadenken over welke sport-, spel- of kunstactiviteiten het thema ondersteunen (bijvoorbeeld het gebruiken van coöperatieve spelen) en welke pedagogische instrumenten men tijdens het werken met het thema wil inzetten. Hierbij zou je kunnen denken aan het toestaan van het gezamenlijk opruimen, na afloop een kringgesprek voeren waarin met de hele groep geëvalueerd wordt of kinderen extra waarderen als men met een beloningstelsel werkt en het samenwerken goed is uitgevoerd.

De rol van de begeleider

Een apart stukje wijden we aan de rol van de begeleider bij de activiteiten. Het wel of niet functioneel zijn van deze methodiek wordt bepaald door een adequate inzet van de activiteitenbegeleider. Naast het scheppen van vertrouwen, van betrokken zijn, kennis hebben van de methodiek, et cetera, is zijn of haar manier van begeleiden en

feedback geven essentieel. Een spel is vaak voor de meeste kinderen een spel om plezier aan te beleven. Wie het verschil kan maken of dat spel ook een spel wordt dat kinderen meer stimuleert in hun ontwikkeling is de...begeleider!

Door middel van het geven van feedback, keuzes ten aanzien van de methodische opbouw, gebruik van pedagogische instrumenten en didactische werkvormen is hij of zij degene die de spelvorm in deze methodiek een meerwaarde geeft.

Bij de implementatie moet er rekening mee gehouden worden dat het op pedagogische wijze aanbieden van deze activiteiten, een intensieve opleiding vergt. Dit is zeker van belang als men overweegt om hiervoor lokale jongeren op te leiden.

Afsluiting

Change the Game werkt nu al heel wat jaren met deze methodiek en ze wordt ook bij ARCA in Brazilië dagelijks in de praktijk toegepast. Het is interessant om te zien dat de methodiek werkt, vooral ook omdat het een methodiek is die niet vertelt wat je moet doen,

Contact:

onno.raadsen@changethegame.net
website ARCA: *www.arcaceara.org.br*

ARCA bepaalt de inzet van educatieve thema's aan het begin van het jaar. Hierbij is er een aantal dat elk jaar vast terugkeert, zoals carnaval en de Dag van het Kind op 12 oktober. Op die dag vormen onder andere de rechten van het kind een belangrijk thema.

De activiteitenbegeleiders wordt een maand van te voren gevraagd om een planning te maken voor de activiteiten die bij het gekozen thema uitgevoerd gaan worden. Ze moeten dan bij de planning rekening houden met de vier hoofdcompetenties: persoonlijk, sociaal, cognitief en productief. Om aan een persoonlijke competentie te werken zal er nagedacht moeten worden over het stimuleren van de persoonlijke, individuele creativiteit van de kinderen bij de lessen door het maken van bijvoorbeeld een carnavalsmasker. Bij de sociale competentie kan bijvoorbeeld bedacht worden, dat kinderen met zijn tweeën of in een groepje een presentatie moeten voorbereiden tijdens de carnavalsparade. Bij de het stimuleren van de cognitieve competenties kan iets verteld worden over de historie van het carnaval in Brazilië.

het geeft alleen een handreiking naar hoe je het in de praktijk kan toepassen.

Wat ooit begonnen is in het sportbuurtwerk in de Amsterdamse Pijp is uitgegroeid tot een volwaardige methodiek die door iedereen toepasbaar is en in verschillende landen is getest. Ook jongeren uit marginale omstandigheden weten er na een gedegen training mee te werken en in de praktijk toe te passen.

Change the Game verzorgt trainingen in deze methodiek. ◀■